

Категорія справи № 367/3084/18: **Цивільні справи (до 01.01.2019); Позовне провадження; Спори, що виникають із сімейних правовідносин; Спори, що виникають із сімейних правовідносин про розірвання шлюбу.**

Надіслано судом: **не визначено**. Зареєстровано: **05.08.2021**. Оприлюднено: **05.08.2021**.

Дата набрання законної сили: **30.07.2021**

Номер судового провадження: **61-228св20**

Верховний
Суд

Постанова

Іменем України

30 липня 2021 року

м. Київ

справа № 367/3084/18

провадження № 61-228св20

Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду:

Тітова М. Ю. (суддя-доповідач), Дундар І. О., Краснощоківа С. В.,

учасники справи:

позивач - ОСОБА_1 ,

відповідач - ОСОБА_2 ,

провівши в порядку письмового провадження попередній розгляд справи за касаційними скаргами ОСОБА_1 та ОСОБА_2 на постанову Київського апеляційного суду від 05 грудня 2019 року в складі колегії суддів: Рейнарт І. М., Кирилюк Г. М., Семенюк Т. А.,

ВСТАНОВИВ:

Короткий зміст позовних вимог

У травні 2018 року позивач ОСОБА_1 звернулася до суду з позовом до ОСОБА_2 та просила стягнути аліменти на малолітню дочку ОСОБА_3 , ІНФОРМАЦІЯ_1 , у розмірі 45 000 грн щомісячно, починаючи з дня пред'явлення позову і до її повноліття.

В обґрунтування позовних вимог зазначала, що з 02 вересня 2010 року перебуває з відповідачем у зареєстрованому шлюбі та мають дочку ОСОБА_3 , ІНФОРМАЦІЯ_1 .

Вказувала, що дочка проживає разом з нею та знаходиться на її утриманні, відповідач приймає не активну участь у житті дитини, матеріальну допомогу надає нерегулярно, а починаючи з грудня 2017 року не надає взагалі.

Визначаючи розмір аліментів, посилалася на те, що відповідач не працює, має мінливий дохід, який є високим, дитина навчається у старшій групі Міжнародної французької школи Оболонського району міста Києва, вартість освітніх послуг в якій за друге півріччя 2017 року становила 85 134, 28 грн, а за перше півріччя 2018 року - 109 469 грн, які сплатив відповідач. Крім того, дитина потребує додаткових занять у школі, за які вона 26 вересня 2017 року та 25 січня 2018 року самостійно здійснила оплату в розмірі 19 000 грн. Також дитина відвідує дитячу секцію з художньої гімнастики спортивного клубу «Імперія Грації», вартість річного внеску відвідування якої становить 700 грн, 12 занять на місяць коштують 500 грн. Окрім цього, дитина відвідує приватні музичні заняття 12 разів на місяць, які коштують 100 грн за одне заняття, які вона оплачує самостійно. Також, для допомоги по догляду за дитиною вона винайняла двох нянь, послуги яких коштують 20 000 грн на місяць, тому загальна сума щомісячних витрат на дитину складає 90 000 грн, половину з яких зобов'язаний нести відповідач, як батько дитини.

Короткий зміст рішення суду першої інстанції

Рішенням Ірпінського міського суду Київської області від 11 липня 2019 року позов задоволено частково.

Стягнуто з ОСОБА_2 на користь ОСОБА_1 аліменти на дитину - ОСОБА_3 , ІНФОРМАЦІЯ_1 , у твердій грошовій сумі в розмірі 10 000 грн щомісячно, починаючи з 02 травня 2018 року до досягнення дитиною повноліття, тобто до ІНФОРМАЦІЯ_2 , а також 704, 80 грн судового збору.

Частково задовольняючи позовні вимоги, суд першої інстанції виходив з того, що розмір аліментів, на якому наполягала позивач, є необґрунтовано завищеним, оскільки, як встановлено судом, відповідач приймає участь у матеріальному забезпеченні дитини, має на утриманні двох дітей, а тому вважав за необхідне стягнути з нього аліменти на дитину в розмірі 10 000 грн.

Короткий зміст постанови суду апеляційної інстанції

Постановою Київського апеляційного суду від 05 грудня 2019 року апеляційну скаргу ОСОБА_1 задоволено частково.

Рішення Ірпінського міського суду Київської області від 11 липня 2019 року змінено в частині визначення розміру аліментів та судового збору, збільшивши розмір аліментів, які підлягають стягненню з ОСОБА_2 на користь ОСОБА_1 на дочку ОСОБА_3 , ІНФОРМАЦІЯ_1 , з 10 000 грн щомісячно до 20 000 грн щомісячно, та збільшивши розмір судового збору з 704, 70 грн до 1 200 грн.

Постанова апеляційного суду мотивована тим, що визначений судом першої інстанції розмір щомісячних аліментів не відповідає матеріальній можливості відповідача надавати належну матеріальну допомогу відповідно до тих доходів, які він отримує, та є несправедливим, а тому, врахувавши найкращі інтереси дитини, апеляційний суд дійшов висновку про визначення розміру аліментів у сумі 20 000 грн, що, з огляду на доходи відповідача, не є значним.

Короткий зміст та узагальнені доводи касаційних скарг

29 грудня 2019 року ОСОБА_2 через свого представника ОСОБА_5 звернувся до Верховного Суду з касаційною скаргою, у якій, посилаючись на неправильне застосування апеляційним судом норм матеріального права та порушення норм процесуального права, просить скасувати постанову Київського апеляційного суду від 05 грудня 2019 року.

Касаційна скарга мотивована тим, що при визначенні розміру аліментів апеляційний суд неправильно застосував положення частини першої статті 182 СК України, зокрема не врахував, що окрім доходів, він має грошові зобов'язання перед третіми особами в значному розмірі; не звернув уваги на те, що позивач не надала доказів здійснення нею утримання дитини щомісячно як у розмірі, зазначеному в позовних вимогах, так і в розмірі, стягнутому судом апеляційної інстанції, а також доказів, що такий розмір витрат є необхідним для дитини та здійснюється нею самостійно; не врахував, що в нього на утриманні перебувають інші діти, внаслідок чого безпідставно збільшив розмір аліментів на утримання дитини.

15 січня 2020 року ОСОБА_1 звернулася до Верховного Суду з касаційною скаргою, у якій, посилаючись на неправильне застосування апеляційним судом норм матеріального права, просить змінити постанову Київського апеляційного суду від 05 грудня 2019 року, збільшивши розмір аліментів з 10 000 грн до 45 000 грн щомісячно.

В обґрунтування свої вимог зазначає, що суд апеляційної інстанції не виконав вимог чинного законодавства України щодо дотримання та забезпечення якнайкращих інтересів дитини при вирішенні цього спору, не врахував факт ухилення відповідача від будь-якої участі в утриманні дитини протягом останніх років, а тому неправильно визначив розмір аліментів.

Рух справи в суді касаційної інстанції

Ухвалою Верховного Суду від 14 січня 2020 року відкрито касаційне провадження за касаційною скаргою ОСОБА_2 та витребувано матеріали справи із суду першої інстанції.

Ухвалою Верховного Суду від 20 січня 2020 року відкрито касаційне провадження за касаційною скаргою ОСОБА_1

28 січня 2020 року справа № 367/3084/18 надійшла до Верховного Суду.

Позиція Верховного Суду

Згідно з частиною третьою статті 3 Цивільного процесуального кодексу України (далі - ЦПК України) провадження в цивільних справах здійснюється відповідно до законів, чинних на час вчинення окремих процесуальних дій, розгляду і вирішення справи.

08 лютого 2020 року набрав чинності Закон України від 15 січня 2020 року № 460-ІХ «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо вдосконалення порядку розгляду судових справ».

Пунктом 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» цього Закону встановлено, що касаційні скарги на судові рішення, які подані і розгляд яких не закінчено до набрання чинності цим Законом, розглядаються в порядку, що діяв до набрання чинності цим Законом.

За вказаних обставин тут і надалі положення ЦПК України застосовуються у редакції, яка діяла до 08 лютого 2020 року.

Підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права (частина друга статті 389 ЦПК України).

Відповідно до пункту 1 частини першої статті 409 ЦПК України суд касаційної інстанції за результатами розгляду касаційної скарги має право залишити судові рішення судів першої інстанції та апеляційної інстанції без змін, а скаргу без задоволення.

Касаційна скарга підлягає залишенню без задоволення з таких підстав.

Фактичні обставини, встановлені судами

Установлено, що з 02 вересня 2010 року сторони перебували в зареєстрованому шлюбі, мають дочку ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1.

Після припинення шлюбних стосунків малолітня дочка залишилася проживати разом з матір'ю. Вказану обставину відповідач не заперечував.

ОСОБА_3 навчається у старшій групі Міжнародної французької школи Оболонського району міста Києва, що підтверджується довідкою № 225 від 21 березня 2018 року. Згідно з довідкою про вартість навчання на 2017/2018 навчальний рік, річна сума становить 5 600 доларів США та 950 доларів США за харчування.

Мотиви, з яких виходить Верховний Суд, та застосовані норми права

Обов'язок батьків щодо утримання своїх дітей є одним з головних конституційних обов'язків (частина друга статті 51 Конституції України) і закріплюється в сімейному законодавстві, зокрема статтею 180 СК України, якою на батьків покладено обов'язок утримувати дітей до досягнення ними повноліття.

Сплата аліментів за рішенням суду є одним зі способів виконання обов'язку утримувати дитину тим з батьків, хто проживає окремо від дитини.

Відповідно до частини третьої статті 181 СК України за рішенням суду кошти на утримання дитини (аліменти) присуджуються у частці від доходу її матері, батька і (або) у твердій грошовій сумі.

Стягнення аліментів на утримання дитини є одним із способів захисту інтересів дитини, забезпечення одержання нею коштів, необхідних для її життєдіяльності.

Положеннями статті 27 Конвенції ООН про права дитини визначено, що кожна дитина має право на рівень життя, необхідний для її фізичного, розумового та духовного розвитку. Сюди входить належне харчування, житло, одяг. Батьки несуть відповідальність за забезпечення належного життєвого рівня дитини. Держава має вживати необхідних заходів щодо надання допомоги батькам у здійсненні цього права.

Відповідно до статті 8 Закону України «Про охорону дитинства» кожна дитина має право на рівень життя, достатній для її фізичного, інтелектуального, морального, культурного, духовного і соціального розвитку. Батьки або особи, які їх замінюють, несуть відповідальність за створення умов, необхідних для всебічного розвитку дитини, відповідно до законів України.

Згідно зі статтею 182 СК України при визначенні розміру аліментів суд враховує: стан здоров'я та матеріальне становище дитини; стан здоров'я та матеріальне становище платника аліментів; наявність у платника аліментів інших дітей, непрацездатних чоловіка, дружини, батьків, дочки, сина; наявність рухомого та нерухомого майна, грошових коштів; доведені стягувачем аліментів витрати платника аліментів, у тому числі на придбання нерухомого або рухомого майна, сума яких перевищує десятикратний розмір прожиткового мінімуму для працездатної особи, якщо платником аліментів не доведено джерело походження коштів; та інші обставини, що мають істотне значення.

Розмір аліментів має бути необхідним та достатнім для забезпечення гармонійного розвитку дитини.

Частиною першою статті 183 СК України визначено, що частка заробітку (доходу) матері, батька, яка буде стягуватися як аліменти на дитину, визначається судом.

У справі, яка переглядається, апеляційний суд установив, що дохід відповідача за 2017 рік становив 395 857 грн, а також у його власності перебувало 153 000 грн, 82 000 доларів США та 37 000 євро готівкою.

Крім того, відповідач має на праві власності у місті Хмельницькому квартиру, площею 198, 9 кв.м, та земельну ділянку, загальною площею 275 кв.м, житловий будинок у місті Івано-Франківську, три автомобілі, корпоративні права у 17 товариствах і підприємствах, є кінцевим бенефіціарним власником (контролером) 15 юридичних осіб, та є власником грошових коштів, які розміщені на банківських рахунках.

При цьому суд апеляційної інстанції врахував, що за погодженням відповідача дочка сторін навчається у Міжнародній французькій школі, навчання в якій є платним (близько 6 000 доларів на рік).

За таких обставин та з підстав, передбачених вищевказаними нормами матеріального права, апеляційний суд, урахувавши якнайкращі інтереси дитини, яка має право на достатній рівень матеріального забезпечення, та розмір доходів відповідача, дійшов обґрунтованого висновку про наявність підстав для визначення розміру аліментів у сумі 20 000, 00 грн щомісячно.

При цьому та обставина, що на утриманні відповідача перебувають інші діти, врахована апеляційним судом, який задовольнив позов частково, а тому доводи ОСОБА_2 в цій частині не заслуговують на увагу.

Інші аргументи касаційних скарг не дають підстав для скасування оскаржуваного судового рішення, оскільки зводяться до незгоди заявників з висновками апеляційного суду стосовно встановлення обставин справи та стосуються переоцінки доказів. В силу вимог статті 400 ЦПК України суд касаційної інстанції не вправі встановлювати нові обставини та переоцінювати докази.

Порушень норм процесуального права, що призвели до неправильного вирішення справи, а також обставин, які є обов'язковими підставами для скасування судового рішення, касаційний суд не встановив.

Висновки за результатом розгляду касаційних скарг

Згідно з частиною третьою статті 401 ЦПК України суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а рішення без змін, якщо відсутні підстави для скасування судового рішення.

Не може бути скасоване правильне по суті і законне рішення з одних лише формальних міркувань.

Оскаржуване судове рішення апеляційного суду відповідає вимогам закону й підстав для його скасування немає.

Враховуючи наведене, колегія суддів вважає за необхідне касаційні скарги ОСОБА_1 та ОСОБА_2 залишити без задоволення, а постанову Київського апеляційного суду від 05 грудня 2019 року без змін.

Щодо судових витрат

Відповідно до підпункту «в» пункту 4 частини першої статті 416 ЦПК України суд касаційної інстанції повинен вирішити питання про розподіл судових витрат, понесених у зв'язку з переглядом справи у суді касаційної інстанції.

Оскільки касаційна скарга залишена без задоволення, немає підстав для нового розподілу судових витрат.

Керуючись статтями 400, 401, 409, 416 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду

ПОСТАНОВИВ:

Касаційні скарги ОСОБА_1 та ОСОБА_2 залишити без задоволення.

Постанову Київського апеляційного суду від 05 грудня 2019 року залишити без змін.

Постанова суду касаційної інстанції набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Судді:

М. Ю. Тітов

И. О. Дундар

Є. В. Краснощок